

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

проректор з наукової роботи
Західноукраїнського

національного університету

проф. Микола ДИВАК

[Signature] 04 2024 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Люби Оксани Ігорівни на тему: «Обліково-аналітичне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»

Витяг

із протоколу засідання фахового семінару кафедри обліку і оподаткування від 19 квітня 2024р., протокол № 11

ПРИСУТНІ: завідувач кафедри обліку і оподаткування, д.е.н, професор Задорожний З.-М.В., професор кафедри обліку і оподаткування, д.е.н., професор Дерій В.А., професор кафедри обліку і оподаткування, к.е.н. професор Журавель Г.П., професор кафедри обліку і оподаткування, д.е.н., професор Крупка Я.Д., професор кафедри обліку і оподаткування, д.е.н., професор Муравський В.В., професор кафедри обліку і оподаткування, д.е.н., професор Панасюк В.М., професор кафедри обліку і оподаткування, д.е.н., професор Семанюк В.З., доцент кафедри обліку і оподаткування, к.е.н., доцент Бенько І.Д., доцент кафедри обліку і оподаткування, к.е.н., доцент Гуменна-Дерій М.В., доцент кафедри обліку і оподаткування, к.е.н., доцент Жукевич С.М., доцент кафедри обліку і оподаткування, к.е.н., доцент Мельничук І.В., доцент кафедри обліку і оподаткування, к.е.н., доцент Мужевич Н.В., доцент кафедри обліку і оподаткування, к.е.н., доцент Назарова І.Я., доцент кафедри обліку і оподаткування, к.е.н., доцент Омечинська І.Я., доцент кафедри обліку і оподаткування, к.е.н., доцент Питель С.В., доцент кафедри обліку і оподаткування, к.е.н., доцент Починок Н.В., доцент кафедри обліку і оподаткування, к.е.н., доцент Романів Р.В., доцент кафедри обліку і оподаткування, к.е.н., доцент Сисюк С.В., доцент кафедри обліку і оподаткування, к.е.н., доцент Фаріон В. Я., доцент кафедри обліку і

оподаткування, к.е.н., доцент Шевчук О.А., доцент кафедри обліку і оподаткування, к.е.н., доцент Яцишин С.Р, інженер 1 категорії кафедри обліку і оподаткування Крайник Т.А., лаборант кафедри обліку і оподаткування Телега Р.З., дисертант Люба О.І.

Із присутніх: 6 докторів економічних наук, 15 кандидатів економічних наук – фахівці за профілем поданої на розгляд дисертації.

Голова засідання – д. е. н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Крупка Я.Д.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження Люби Оксани Ігорівни на тему: **«Обліково-аналітичне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства»**, на предмет її рекомендації до захисту в спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

СЛУХАЛИ:

1) Доповідь Люби Оксани Ігорівни за матеріалами дисертаційної роботи на тему: **«Обліково-аналітичне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства»**, поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Люба О.І. зазначила, що повномасштабні військові дії кардинально змінили усі соціально-економічні процеси в Україні. Ризики та загрози функціонування вітчизняної економічної системи у воєнний період множинно масштабувалися. І якщо підприємства, діяльність яких пов'язана тільки із внутрішнім ринком, змогли адаптуватися до складних умов воєнної економіки, то експортно-орієнтовані суб'єкти господарювання опинилися на межі неплатоспроможності та банкрутства. Ускладнилася економічна ситуація для підприємств, які сировинно залежні від імпортової сировини, особливо з країн, що є учасниками або підтримали воєнну інтервенцію в Україну. В таких умовах господарювання з ускладненим імпортом й експортом перебуває хімічна промисловість України. Вітчизняні хімічні підприємства змушені переорієнтувати зовнішньоекономічну діяльність з врахуванням актуальної ситуації на міжнародному ринку товарів і послуг. Необхідність врахування військово-глобальних та галузевих аспектів обліку, аналізу та управління зовнішньоекономічними процесами зумовила вибір теми дисертаційної роботи, підтверджує її актуальність, що дало змогу визначити об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження.

Зовнішньоекономічна діяльність має визначальний вплив на розвиток економіки України. Під зовнішньоекономічною діяльністю слід розуміти

«сукупність господарських операцій, що виникають в результаті взаємовідносин між суб'єктами господарської діяльності України та суб'єктам господарської діяльності іноземних держав, що здійснюється як на території України, так і за її межами, як з перетином митного кордону, так і без такого перетину, а також спрямовані на отримання економічних та/або соціальних результатів в процесі їх здійснення». Використання наведеної понятійної категорії щодо зовнішньоекономічної діяльності забезпечує єдине та найбільш коректне термінологічне позиціонування в економічних джерелах.

Зовнішньоекономічна діяльність підприємств України пройшла п'ять історичних етапів становлення: 1 етап – Х ст. – поч. ХХ ст.; 2 етап – 1918-1991 рр.; 3 етап – 1991-2008 рр.; 4 етап – 2008 р. - червень 2014 р.; 5 етап – липень 2014 р. – дотепер. Кожний з етапів відображає соціально-економічні та міжнародні реалії функціонування вітчизняних підприємств, притаманні певним історичним подіям розвитку України. В період сьогодення зовнішньоекономічна діяльність значно ускладнена унаслідок негативного впливу повномасштабних воєнних дій в Україні на імпорتنі та експортні операції підприємств. Важливою складовою оптимізації зовнішньоекономічної діяльності у таких економічних умовах є удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління імпортною та експортною діяльністю підприємств хімічної галузі економіки України.

Організаційно-технологічні особливості хімічної промисловості здійснюють значний вплив на методика та організацію обліку зовнішньоекономічної діяльності. Зокрема, матеріаломісткість продукції, висока енергомісткість виробництва, прив'язка до сировинних баз, використання давальницької сировини, відсутність залишків незавершеного виробництва, значна питома вага амортизації у витратах підприємства є причиною необхідності деталізованого та перманентного калькулювання собівартості хімічної продукції з врахуванням динамічнозмінних умов функціонування підприємств хімічної промисловості. Натомість, часті зміни цін на імпорتنі ресурси, велика питома вага імпоротної сировини, експортно-орієнтованість випуску продукції потребують коректних податкових розрахунків та їх обліку у контексті дотримання взаємосуперечних норм Господарського, Податкового та Митного кодексів. Через врахування специфіки хімічної промисловості, пов'язаної з: можливістю забруднення навколишнього середовища, значного зносу устаткування, залучення невеликої кількості трудових ресурсів та забезпечення соціальної відповідальності бізнесу реалізуються інтеграційні процеси в обліку за допомогою формування інтегрованої звітності, яка містить фінансову та нефінансову інформацію для різних груп зацікавлених користувачів.

Нині прослідковується невідповідність між нормативно-правовим забезпеченням митного оформлення експортних та імпорتنих операцій, їх відображенням в обліку та здійсненням валютного контролю. Проблемні аспекти розвитку експортно-імпорتنих операцій є наслідком непрозорості митного та податкового законодавства і полягають в: ускладненому документальному оформленні та значній тривалості митної перевірки, а також

складності підтвердження країни походження товару. Для мінімізації проблемних аспектів зовнішньоекономічної діяльності, що негативно впливають на облік і контроль, необхідно: зменшити тривалість митного оформлення до 2 годин, мінімізувати перелік необхідних документів для отримання сертифікату походження товарів та їх поміщення у відповідний митний режим, дотримуватися процедури прозорості при здійсненні валютного контролю, використовувати єдині правила механізму відшкодування ПДВ.

З метою покращення регулювання зовнішньоекономічної діяльності з боку держави необхідно привести у відповідність митне законодавство та Господарський кодекс у частині використання єдиного терміну «сировина для переробки на митній території України» замість «давальницька сировина». Також у Митному кодексі доцільно навести перелік видів протиправних дій працівниками митних інституцій, а також конкретизувати відповідальність за посадові порушення, що мінімізує митні зловживання та корупційні дії. Для уникнення непорозумінь у процесі митного оформлення необхідна регламентація методів та порядку визначення митної вартості товарів, що перетинають митні кордони України. У Митному кодексі рекомендовано визначити перелік та час подання додаткових документів на запит представників митних органів з метою оптимізації інформаційної взаємодії та пришвидшення митного оформлення товарів у процесі зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

Актуальна методика обліку курсових різниць від інвестиційної та фінансової діяльності у складі інших витрат й доходів не дає змоги достовірно визначити фінансові результати окремо за видами зовнішньоекономічної діяльності підприємств хімічної промисловості України. З цією метою курсові різниці, що виникли від фінансової діяльності, доцільно відображати на рахунках бухгалтерського обліку у складі фінансових доходів (73 «Інші фінансові доходи») чи фінансових витрат (95 «Фінансові втрати»), а інвестиційної діяльності – інших доходів (744 «Дохід від неопераційної курсової різниці») чи інших витрат (974 «Втрати від неопераційних курсових різниць»). Доходи і витрати від курсової різниці за результатами фінансової діяльності доцільно переносити у кінці звітного періоду на рахунок 792 «Результат фінансових операцій», а інвестиційної діяльності на рахунок 793 «Результат іншої діяльності», що, на відміну від існуючої практики, сприяє достовірному визначенню фінансових результатів від різних видів діяльності, пов'язаних з імпортними та експортними операціями підприємств хімічної промисловості.

Діджиталізація соціально-економічних процесів на мікрорівні уможливили інтегровану обробку облікової інформації, завершальним етапом якої є електронне інтегроване звітування. Формування електронних інтегрованих звітних документів щодо зовнішньоекономічної діяльності передбачає: об'єднання елементів управлінської, фінансової і статистичної звітності; одночасне використання різних вимірників у фінансових та нефінансових показниках; інтегроване інформування внутрішніх та зовнішніх користувачів про міжнародні операції підприємства. Таксономія електронної інтегрованої

звітності оперативно адаптується до інформаційних потреб стейкхолдерів та їхніх прав доступу до комерційної таємниці підприємств у контексті зовнішньоекономічної діяльності. Відповідно до інформаційних пріоритетів зарубіжних користувачів звітної інформації звітні документи можна відображати на іноземних мовах та з врахуванням курсів іноземних валют. Для пояснення впливу зміни валютних курсів на фінансові результати в електронній інтегрованій звітності доцільно відображати відповідні показники, які стосуються операційної та неопераційної діяльності підприємств – суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Застосування графічних елементів та аналітичних таблиць в електронних інтегрованих звітних документах візуалізує звітну інформацію для оптимізації її використання внутрішніми та зовнішніми користувачами. Формування та публікація інтегрованої звітності в електронній формі забезпечує: інформаційну транспарентність зовнішньоекономічної діяльності; більш повне інтегроване інформування внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів; зручність у сприйнятті та оперуванні звітними показниками про міжнародні операції підприємств.

Оскільки більшість сировини для підприємств хімічної промисловості є імпортного походження, важливим елементом управління є аналіз імпоротної діяльності. Система аналізу імпортних операцій включає чотири основних блоки: динамічний та структурний аналіз, аналіз ефективності імпорту, економіко-математичне моделювання та аналітичне дослідження альтернатив. Кожний з етапів аналізу передбачає проведення комплексу аналітичних робіт: аналіз ефективності імпорту – обчислення показників (загальна ефективність імпорту, економічна ефективність імпорту, економічний ефект імпорту, рентабельність імпорту); економіко-математичне моделювання – формування моделей (лінійної та нелінійних) з визначенням коефіцієнтів кореляції і детермінації; аналіз альтернатив – аналітичне дослідження імпортних пропозицій (країн постачання, потенційних постачальників, бізнес-середовища країн експортерів, логістичних маршрутів, сумарної вартості володіння сировиною тощо). Аналіз імпортних операцій досліджуваних підприємств засвідчив зменшення їх імпоротної активності з початком активних військових дій, але дав можливість сформулювати стратегію оптимізації функціонування на найближчу перспективу.

Аналітичні дослідження імпортних операцій доповнює аналіз експорту хімічної продукції, що разом формують інформаційно-аналітичне середовище зовнішньоекономічної діяльності підприємств хімічної промисловості. Аналогічно до імпоротної діяльності аналіз експортних операцій передбачає визначення їх ефективності за допомогою розрахунку показників: загальної ефективності експорту, економічної ефективності експорту, економічного ефекту від експорту. Для комплексного аналізу зовнішньоекономічної діяльності хімічних підприємств доцільно використовувати інтегральні показники, що одночасно враховують показники ефективності імпорту та експорту. Основою моделювання стратегічного позиціонування та перспективного планування експортної діяльності є здійснення SWOT-аналізу та SPACE-аналізу. З метою вироблення ефективних управлінських дій щодо

оптимізації експорту хімічної продукції більш ефективним є проведення SPACE-аналізу, що дає змогу виявити усі чинники внутрішнього та зовнішнього середовища (фінансове становище підприємства, конкурентні переваги, стабільність зовнішнього середовища, привабливість хімічної галузі), які мають суттєвий вплив на експортну діяльність досліджуваних підприємств.

За результатами проведення системного аналізу функціонування підприємств хімічної промисловості сформовано рекомендації щодо оптимізації зовнішньоекономічної діяльності, які полягають у: мінімізації собівартості продукції за рахунок імпорту більш дешевої сировини, активне експортне просування на міжнародні ринки збуту для максимізації прибутків, задіявання маркетингово-збутових засобів розширення ринків збуту у міжнародному масштабі. Водночас, доцільно врахувати, що специфікою хімічної промисловості обґрунтовано недоцільність ініціації більшості рекламних заходів у міжнародній площині унаслідок стандартизованості хімічної продукції, значної конкуренції на ринку, неможливості використання традиційних маркетингових комунікацій тощо.

Запропонована методика обліку та аналізу зовнішньоекономічної діяльності придатна до використання для широкого кола підприємств хімічної промисловості, що сприяє покращенню їх управління у воєнний та післявоєнний періоди.

За результатами проведеного дисертаційного дослідження опубліковано 8 наукових праць загальним обсягом 4,05 д. а., з яких: 3 праці, у котрих опубліковані основні наукові результати, 1 стаття у виданні, що індексується в міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science; 4 публікації апробаційного характеру. Отримано довідки впровадження з ТОВ «Трейдінг Україна», ПП «Хімсервіс», «Тернопільська митниця Державної митної служби України», «Управління стратегічного розвитку міста Тернопільської міської ради», Західноукраїнський національний університет.

2) Запитання до дисертантки.

Учасниками засідання до дисертантки були поставлені запитання:

- **доцент кафедри, к.е.н., доцент Починок Н.В.** – конкретизуйте Ваші пропозиції щодо оптимізації процедури митного оформлення сировини для переробки на митній території України, способи визначення її митної вартості. Як пропоновані зміни вплинуть на організацію і методику обліку та ефективність провадження діяльності таких суб'єктів ЗЕД?

- **професор кафедри, д.е.н., професор Муравський В.В.** – які Ваші пропозиції стосовно впливу змін до положень Митного кодексу на теорію, методику та організацію бухгалтерського обліку?

- **доцент кафедри, к.е.н., доцент Назарова І.Я.** – чи досліджували Ви питання організації документування взаєморозрахунків з митними органами, зокрема їх діджиталізацію?

- **професорка кафедри, д.е.н., професорка Панасюк В.М.** – з Вашої доповіді мені зрозуміло, що досліджувані підприємства займаються як експортом, так й імпортом. Згідно зі статистикою, коефіцієнт покриття по Україні в 2021 році становив 0,9%, в 2022 році – 0,8% , а в 2023 році – 0,5%. Скажіть, як вплинули причини повномасштабної війни на досліджувані підприємства? Як ці суб'єкти господарювання здійснюють моніторинг ризиків, які виникають?

- **професор кафедри, д.е.н., професор Дерій В.А.** – у своїй доповіді Ви багато уваги приділили питанням електронної звітності про зовнішньоекономічну діяльність. Чи є у Вас пропозиції з удосконалення оперативної управлінської звітності?

- **доцент кафедри, к.е.н., доцент Гуменна-Дерій М.В.** – чи досліджували Ви історичні етапи розвитку обліку і чи поєднували їх із історичними етапами розвитку зовнішньоекономічної діяльності?

- **професор кафедри, д.е.н., професор Крупка Я.Д.** – чому для об'єктів дослідження обрали саме підприємства хімічної галузі, оскільки на даний момент на ринку України вони займають незначну частину та є малоліквідними? Чи досліджували особливості розмитнення волонтерської допомоги і відображення її в обліку на підприємстві?

Дисертанткою дано відповіді на поставлені запитання, що характеризує її наукову зрілість.

3) Висновок наукового керівника, д.е.н., професора, завідувача кафедри обліку і оподаткування, Зеновія-Михайла Васильвича Задорожного.

Задрожний З.-М. В. зазначив, що Люба О.І. виконала дисертаційну роботу під час навчання в аспірантурі у Західноукраїнському національному університеті на кафедрі обліку і оподаткування.

Дисертаційна робота Люби Оксани Ігорівни виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри обліку і оподаткування. Результати її наукових досліджень знайшли відображення в науковій новизні. Заслужують на увагу пропозиції здобувачки із вдосконалення визначення терміну «зовнішньоекономічна діяльність», яке може бути використане при уточненні законодавчих та нормативних актів з питань цієї діяльності. В дисертації здобувачка виокремила і обґрунтувала п'ять історичних етапів становлення зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Здобувачкою досить вдало ідентифіковано організаційно-технологічні особливості хімічної промисловості, які впливають на методику та організацію обліку зовнішньоекономічної діяльності. В дисертації виявлено невідповідність між нормативно-правовим забезпеченням митного оформлення експортних та імпорتنих операцій, їх відображенням в обліку та здійсненням валютного контролю. Цінними для науки і практики є пропозиції здобувачки, щодо узгодження митного законодавства та Господарського кодексу з питань регулювання зовнішньоекономічної діяльності з питань держави.

Заслуговують на увагу пропозиції аспірантки щодо вдосконалення введення відокремленого обліку курсових різниць від інвестиційної та фінансової діяльності.

Значне місце в роботі відведено питанням організації складання інтегрованої звітності щодо зовнішньоекономічної діяльності підприємств хімічної промисловості України. Впровадження на практиці такої звітності дасть змогу отримувати необхідну інформацію про таку діяльність внутрішніми і зовнішніми користувачами.

Для комплексного аналізу зовнішньоекономічної діяльності хімічних підприємств запропоновано використовувати інтегральні показники, що одночасно враховують показники ефективності імпорту та експорту. Здобувачкою здійснено порівняння методик моделювання стратегічного позиціонування та перспективного планування експортної діяльності на основі SWOT-аналізу та SPACE-аналізу.

За результатами проведення системного аналізу функціонування підприємств хімічної промисловості сформовано рекомендації щодо оптимізації зовнішньоекономічної діяльності, які полягають у: мінімізації собівартості продукції за рахунок імпорту більш дешевої сировини, необхідності активного експортного просування на міжнародні ринки збуту для максимізації прибутків, задіюванні маркетингово-збутових засобів розширення ринків збуту у міжнародному масштабі.

Результати дисертаційної роботи в достатній мірі апробовані на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Так, зокрема, здобувачка взяла участь у чотирьох конференціях. За матеріалами дисертаційної роботи опубліковано чотири статті, в тому числі одна в міжнародних наукометричних базах SCOPUS та Web of Science. Наукові дослідження здобувачки знайшли практичне впровадження на чотирьох підприємствах та установах і в навчальному процесі кафедри обліку і оподаткування ЗУНУ.

Дисертаційна робота «Обліково-аналітичне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства» повністю відповідає вимогам наказу України №40 від 12.01.2017 року «Про затвердження вимог оформлення дисертації», постанові Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Автор дисертаційної роботи Люба Оксана Ігорівна заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» (галузь знань 07 «Управління та адміністрування»).

4) Виступили рецензенти:

4.1. *Професор кафедри обліку і оподаткування, д.е.н., професор Муравський Володимир Васильович (рецензент)*, який зазначив, що дисертаційне дослідження Люби Оксани Ігорівни на тему: **«Обліково-аналітичне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства»** виконане на актуальну тему, відповідає змісту, повністю розкрите, належно оформлене та відповідає встановленим вимогам. Заслуговують на увагу пропозиції дисертантки щодо: доповнення термінологічного апарату, періодизації розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств, ідентифікації впливу специфіки хімічної галузі промисловості на теорію та практику бухгалтерського обліку, виявлення проблемних аспектів обліку імпорту та експорту, уточнення положень Митного кодексу України, удосконалення обліку курсових різниць, розробки порядку формування інтегрованої звітності, систематизації аналітичних методик дослідження імпорتنих та експортних операцій.

Дисертаційна робота характеризується наявністю значної кількості опрацьованих літературних джерел, додатків, довідок про апробацію результатів дисертації. Водночас у дисертації мають місце недоліки, згруповані у таких напрямках:

1. Недостатнє опрацювання іноземних літературних джерел. Необхідно додати наукові позиції зарубіжних авторів в різні розділи дисертаційної роботи та доповнити список використаних джерел відповідною літературою. Також доцільно доповнити список літератури більш новими науковими джерелами.

2. Неналежне обґрунтування впливу доповнення положень Митного кодексу України на оптимізацію бухгалтерського обліку. Доцільно дослідити перспективи трансформації теорії, методики та організації бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності з врахуванням необхідності перегляду деяких нормативно-правових документів у міжнародному аспекті.

3. Для належного обґрунтування взаємозв'язку між Митним, Господарським, Податковим кодексами та обліком і контролем зовнішньоекономічної діяльності необхідно сформулювати інформаційну схему системи інформаційного забезпечення управління підприємствами хімічної промисловості.

Муравський В.В. зазначив, що наведені зауваження не знижують загального позитивного враження від дисертації Люби Оксани Ігорівни на тему **«Обліково-аналітичне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства»**, що дає змогу рекомендувати її на розгляд вченої ради та подальшого захисту. Офіційними опонентами можна рекомендувати: д.е.н., професора Жиглей Ірину Вікторівну, професора кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку Державного університету «Житомирська

політехніка»; д.е.н., професора Антонюк Олену Ростиславівну, професора кафедри обліку і аудиту Національного університету водного господарства та природокористування, які є фахівцями з проблематики дисертації і мають відповідні публікації.

4.2. *Доцент кафедри обліку і оподаткування, к.е.н., доцент Починок Наталія Володимирівна (рецензент)* відзначила, що обґрунтованість наукових положень дисертаційного дослідження Люби О.І. на тему: **«Обліково-аналітичне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства»** підтверджено застосуванням фундаментальних загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання задля отримання теоретико-методичних положень з удосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства. Змістове наповнення дисертаційної роботи містить логічний виклад матеріалу та відповідає заявленому об'єкту та предмету дослідження. Значний обсяг використаних літературних джерел та практична реалізація наукових положень дисертації свідчать про ґрунтовність, комплексність та прикладне значення дослідження.

Наукова новизна заявлена в постановці проблематики наукового дослідження загалом та відображена в основних положеннях дисертації.

Науковий інтерес становить удосконалена здобувачем методика використання графічних елементів та аналітичних таблиць в електронних інтегрованих звітних документах у контексті зовнішньоекономічної діяльності для візуальної оптимізації її використання внутрішніми та зовнішніми користувачами. До значних здобутків автора можна віднести і розроблену концепцію інформаційно-аналітичного середовища зовнішньоекономічної діяльності підприємств хімічної промисловості на основі поєднання аналітичних методик дослідження імпорту та експорту.

Оцінюючи в цілому позитивно подану дисертаційну роботу Люби Оксани Ігорівни, вважаємо за необхідне відмітити окремі зауваження та дискусійні положення:

1) запропоновану здобувачем періодизацію розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств України варто було б посилити проведеним аналізом впливу класичних та сучасних концепцій міжнародної торгівлі на формування принципів ведення зовнішньоекономічної діяльності в Україні та, відповідно, обліково-аналітичне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю;

2) пропозиції здобувача щодо використання у Митному кодексі України єдиного терміну «сировина для переробки на митній території України» та розкриття його змістового наповнення потребують додаткової аргументації на основі емпіричного аналізу зарубіжної практики процесу переробки сировини/матеріалів та інших активів на митній території іноземної країни, враховуючи потребу імплементації законодавства України до європейських стандартів;

3) потребують конкретизації пропозиції автора щодо оптимізації процедури митного оформлення сировини для переробки на митній території

України, способів визначення її митної вартості та обґрунтування впливу на організацію і методику обліку та ефективність провадження діяльності таких суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Дисертаційна робота Люби О. І. на тему **«Обліково-аналітичне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства»** є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має теоретичне і прикладне значення. Тема дисертаційної роботи є актуальною. Автором на підставі виконаних досліджень і розробок здійснене комплексне вирішення наукової і практичної задачі.

Автором одержані нові науково-обґрунтовані результати, які є певним внеском у вирішення проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств хімічної промисловості. Можна стверджувати, що завдання дослідження виконані, дисертація відповідає встановленим вимогам та може бути рекомендована до захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

5. Виступи за обговореною роботою.

В обговоренні дисертації взяли участь:

5.1 Д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування *Дерій В.А.* зазначив, що дисертаційна робота *Люби Оксани Ігорівни* на тему **«Обліково-аналітичне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства»** є завершеною науковою працею, яка містить наукову новизну та має практичне значення. Обрані здобувачкою методи наукових пошуків та озвучені результати проведеного дослідження надають роботі тих рис, що дають змогу кваліфікувати її як повне, комплексне та самостійне дослідження.

5.2 К.е.н, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування *Питель С.В.* відмітив, належний кваліфікаційний рівень дисертаційної роботи, в процесі дослідження та аналізу якої було опрацьовано значну кількість наукових праць вітчизняних та зарубіжних науковців присвячених проблемам обліку та аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємств хімічної промисловості.

5.3 *Задорожний З.-М. В.* зазначив, що зауваження рецензентів щодо дисертаційної роботи *Люби О.І.* є досить слушними і обов'язково будуть враховані здобувачкою.

5.4 *Крупка Я.Д.* підкреслив, що, зважаючи на вищенаведене, дисертаційна робота може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді за галуззю знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

На підставі результатів обговорення присутні на засіданні

ПОСТАНОВИЛИ:

Прийняти висновок щодо дисертаційної роботи дисертантки *Люби Оксани Ігорівни* на тему **«Обліково-аналітичне забезпечення управління**

зовнішньоекономічною діяльністю підприємства» як такої, що відповідає вимогам, які заявлені до дисертації, та пропонувати Вченій раді університету затвердити висновок фахового семінару.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету.

Повномасштабні військові дії кардинально змінили усі соціально-економічні процеси в Україні. Ризики та загрози функціонування вітчизняної економічної системи у воєнний період множинно масштабувалися. І якщо підприємства, діяльність яких пов'язана тільки із внутрішнім ринком, змогли адаптуватися до складних умов воєнної економіки, то експортно-орієнтовані суб'єкти господарювання опинилися на межі неплатоспроможності та банкрутства. Ускладнилася економічна ситуація для підприємств, які сировинно залежні від імпортової сировини, особливо з країн, що є учасниками або підтримали воєнну інтервенцію в Україну. За таких умов господарювання з ускладненим імпортом й експортом перебуває хімічна промисловість України. Вітчизняні хімічні підприємства змушені переорієнтувати зовнішньоекономічну діяльність з врахуванням актуальної ситуації на міжнародному ринку товарів і послуг.

Оптимізація імпортних та експортних процесів покладається на систему управління зовнішньоекономічною діяльністю. Інформаційною основою менеджменту підприємств є бухгалтерський облік та аналіз зовнішньоекономічних операцій, які формують комплексну систему інформаційного супроводу бізнес-процесів. Якісне обліково-аналітичне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю створює інформаційні передумови для вироблення комплексу управлінських рішень щодо забезпечення фінансової безпеки підприємств хімічної промисловості у воєнний та поствоєнний періоди, що і обґрунтовує необхідність, наукову і практичну значимість, поданої до захисту дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Західноукраїнського національного університету при реалізації: держбюджетного прикладного дослідження «Домінанти управлінського обліку в умовах діджиталізації для забезпечення економічної безпеки України у воєнний і післявоєнний періоди» (номер державної реєстрації 0123U101580), у межах якого удосконалено теоретичні та методичні положення обліку зовнішньоекономічної діяльності у воєнний та післявоєнний періоди розвитку економіки України; науково-дослідної роботи кафедри обліку і оподаткування підприємницької діяльності «Стан та перспективи розвитку системи бухгалтерського обліку та оподаткування в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0117U000147) у підготовці розділу «Організація і

методика обліку та контролю за витратами неопераційної діяльності»; науково-дослідної роботи кафедри обліку і оподаткування «Розвиток системи бухгалтерського та управлінського обліку в умовах соціально-економічних викликів» (номер державної реєстрації 0122U000927) у підготовці розділу «Бухгалтерський та управлінський облік витрат операційної й неопераційної діяльності як інформаційного джерела для управління підприємством».

Мета, завдання та методи дослідження. Об'єкт та предмет дослідження.

Метою дисертаційного дослідження є обґрунтування і поглиблення теоретико-методичних положень обліку і аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємств хімічної промисловості з врахуванням їх галузевих особливостей та глобальних умов господарювання і вироблення на цій основі практичних рекомендацій з удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління імпорними та експортними операціями.

Для досягнення зазначеної мети сформовані такі *завдання*:

– уточнити термінологічне позиціонування дефініції «зовнішньоекономічна діяльність» для коректного використання економічної термінології в обліку, аналізі та управлінні;

– дослідити історичні передумови та виокремити етапи розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств України, що дасть змогу спрогнозувати перспективи вітчизняного імпорту та експорту в сучасній економічній системі;

– ідентифікувати вплив організаційно-технологічної специфіки хімічної галузі промисловості на облік імпортих та екпортих процесів з метою удосконалення управління зовнішньоекономічною діяльністю відповідних підприємств;

– виявити проблемні аспекти обліку імпортих та екпортих операцій з виробленням рекомендацій щодо їх усунення та мінімізації наслідків;

– доповнити положення Митного кодексу України у частині зовнішньоекономічної діяльності підприємств для забезпечення відповідності до податкового законодавства та сучасних вимог міжнародних економічних відносин;

– поліпшити порядок відображення курсових різниць у бухгалтерському обліку з метою достовірного визначення фінансових результатів від деяких видів зовнішньоекономічної діяльності підприємств;

– виявити інтеграційні тенденції та цифрові трансформації у формуванні електронної звітності, пов'язаної зі зовнішньоекономічною діяльністю підприємств;

– удосконалити методику аналізу імпортих операцій з метою виявлення аналітичних трендів в імпортих діяльності хімічних підприємств та планування їх перспективного функціонування;

– сформувати систему аналітичних методик дослідження експортних операцій як складової управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств хімічної промисловості.

Інформаційною базою дослідження виступають праці вітчизняних та зарубіжних науковців; міжнародні та національні нормативно-правові документи з питань зовнішньоекономічної діяльності підприємств, обліку імпорتنих та експортних операцій, аналітичної обробки інформації; фінансова, статистична та податкова інформація щодо зовнішньоекономічної діяльності підприємств хімічної промисловості; довідкові та інформаційні видання; інтернет-ресурси та зразки електронної інтегрованої звітності тощо.

Об'єктом дослідження є зовнішньоекономічна діяльність як сукупність імпорتنих, експортних та інших операцій з іноземними контрагентами у контексті її обліку та аналізу в управлінні підприємствами хімічної промисловості.

Предметом дослідження є поєднання теоретичних і практичних положень методики, організації бухгалтерського обліку та економічного аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємств хімічної промисловості України.

Формулювання наукового завдання, нове розв'язання якого отримано в дисертації. У дисертації запропоновано нове вирішення наукового завдання, що полягає в узагальненні теоретичних положень та розробці науково обґрунтованих практичних результатів щодо методики обліку і аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємств хімічної промисловості.

Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в уточненні і доповненні теоретичних, методичних, організаційних положень та виробленні практико-орієнтованих пропозицій щодо оптимізації обліку й аналізу зовнішньоекономічної діяльності як сукупності імпорتنих, експортних та інших операцій з іноземними контрагентами для удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління підприємствами хімічної промисловості. Унаслідок проведення дисертаційного дослідження одержано результати, для яких характерна наукова новизна, зокрема:

вперше:

– розроблено структуру та запропоновано змістове наповнення електронних інтегрованих звітних документів, які поєднують управлінську, фінансову та статистичну звітність в єдиному електронному форматі у частині комплексного відображення фінансових та нефінансових показників щодо зовнішньоекономічної діяльності підприємств з можливістю їх адаптації до інформаційних потреб внутрішніх та зовнішніх користувачів через механізми трансформації таксономії звітів, зміни мови та валюти, використання графічних елементів та аналітичних таблиць відображення облікової інформації про імпорتنі та експортні операції;

удосконалено:

– дефініційне визначення терміну «зовнішньоекономічна діяльність», під якою запропоновано розуміти «сукупність господарських операцій, що виникають в результаті взаємовідносин між суб'єктами господарської діяльності України та суб'єктам господарської діяльності іноземних держав, що здійснюється як на території України, так і за її межами, як з перетином митного кордону, так і без такого перетину, а також спрямовані на отримання економічних та/або соціальних результатів в процесі їх здійснення», що забезпечує єдине та коректне термінологічне позиціонування в обліку, аналізі та управлінні;

– положення Митного кодексу України у частині: заміни терміну «давальницька сировина» на «сировина для переробки на митній території України»; ідентифікації видів посадових порушень та відповідальності працівників митних інституцій; регламентації методів та порядку визначення митної вартості; встановлення переліку та часу подання документів, що можуть бути затребувані представниками митних органів, що забезпечують інформаційну синхронізацію з Господарським кодексом України, оптимізацію ділових комунікацій у митній сфері та пришвидшення митного оформлення товарів у процесі зовнішньоекономічної діяльності підприємств;

– методику відображення курсових різниць у системі рахунків бухгалтерського обліку окремо для фінансової діяльності у складі фінансових доходів (73 «Інші фінансові доходи») чи фінансових втрат (95 «Фінансові втрати»), інвестиційної діяльності – інших доходів (744 «Дохід від неопераційної курсової різниці») чи інших втрат (974 «Втрати від неопераційних курсових різниць») та відповідним списанням на рахунки фінансових результатів 792 «Результат фінансових операцій» та 793 «Результат іншої діяльності», що, на відміну від існуючої практики, сприяє достовірному визначенню фінансового результату від різних видів діяльності, пов'язаних з імпорнтними та експортними операціями;

одержало подальший розвиток:

– історична періодизація еволюції зовнішньоекономічної діяльності підприємств в Україні з виокремленням п'яти послідовних етапів (1 етап – Х ст. – поч. ХХ ст.; 2 етап – 1918-1991 рр.; 3 етап – 1991-2008 рр.; 4 етап – 2008 р. - червень 2014 р.; 5 етап – липень 2014 р. – дотепер) та підетапів, що дало змогу з'ясувати ретроспективні міжнародні обставини та умови господарювання, а також обґрунтувати у період повномасштабної війни перспективи вітчизняного імпорту та експорту, важливою складовою оптимізації яких є удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління імпортною та експортною діяльністю підприємств;

– визначення впливу організаційно-технологічних особливостей хімічної галузі вітчизняної економіки (матеріаломісткість продукції, висока енергомісткість виробництва, часті зміни цін на імпорнтні ресурси, прив'язка до сировинних баз, експортна орієнтованість, можливість забруднення

навколишнього середовища, велика питома вага імпортової сировини, використання давальницької сировини, відсутність залишків незавершеного виробництва, значний знос устаткування, значна частка амортизації у витратах підприємства, можливість залучення незначної кількості трудових ресурсів) на методику і організацію обліку, що полягає у: деталізованому та перманентному калькулюванні собівартості продукції з врахуванням змінних цін на імпорту сировину, варіативних курсових різниць, включення митних платежів та амортизації дороговартісного обладнання; коректних податкових розрахунках у контексті дотримання взаємосуперечних норм Господарського, Податкового та Митного кодексів; формуванні облікової інформації про екологічні, соціальні, транспортні та адміністративні процеси, що інтегровано подаються через інтегровану звітність різним групам стейкхолдерів;

– виявлення актуальних проблемних аспектів у здійсненні підприємствами імпорту та експорту, що впливають на облік і контроль (ускладнене документальне оформлення, значна тривалість митної перевірки, складність підтвердження країни походження товару, непрозорість податкового та митного законодавства) та розробка рекомендацій з їх усунення та мінімізації наслідків через механізми: зменшення тривалості митного оформлення, мінімізація переліку необхідних документів для отримання сертифікату походження товарів та їх поміщення у відповідний митний режим, дотримання процедури прозорості при здійсненні валютного контролю, використання єдиних правил механізму відшкодування ПДВ;

– методика аналізу імпортих операцій, що включає проведення комплексу аналітичних робіт: структурний і динамічний аналіз імпорту з врахуванням пандемічних та військових загроз; аналіз ефективності імпорту – обчислення показників (загальна ефективність імпорту, економічна ефективність імпорту, економічний ефект імпорту, рентабельність імпорту); економіко-математичне моделювання – формування моделей (лінійної та нелінійних) з визначенням коефіцієнтів кореляції і детермінації; аналіз альтернатив – аналітичне дослідження імпортих пропозицій (країн постачання, потенційних постачальників, бізнес-середовища країн експортерів, логістичних маршрутів, сумарної вартості володіння сировиною тощо), здійснення яких для досліджуваних хімічних підприємств засвідчило зменшення їх імпортової активності з початком військових дій, але дало можливість сформулювати стратегію оптимізації функціонування на найближчу перспективу;

– системне позиціонування аналізу екпортих операцій у складі: оцінки ефективності експорту (загальна ефективність експорту, економічна ефективність експорту, економічний ефект від експорту, інтегральна ефективність ЗЕД, інтегральний ефект від ЗЕД); моделювання стратегічного розвитку щодо імпорту та експорту хімічної продукції за допомогою SWOT-аналізу та SPACE-аналізу; чинникового аналізу з використанням методу ланцюгових підстановок у складі послідовних аналітичних дій (ідентифікація чинників впливу; визначення ваги впливу кожного чинника; формування чинникової моделі; пошук джерел даних для аналітичного дослідження;

підстановка даних у чинникову модель методом ланцюгових підстановок; виявлення чинників із найбільшим впливом) для пояснення взаємозв'язку з аналізом імпорту як складових зовнішньоекономічної діяльності, що дало змогу сформулювати рекомендації щодо її оптимізації для підприємств хімічної промисловості.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються. Наукові положення, висновки та рекомендації обґрунтовані на належному рівні, опубліковані в періодичних наукових виданнях, апробовані на науково-практичних міжнародних і всеукраїнських наукових конференціях. Про належний ступінь теоретичної обґрунтованості та достовірності наукових результатів, що містяться в дисертації, свідчить вдало підібрана методологічна основа дослідження та повнота опрацьованої інформаційної бази.

Практичне значення роботи. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування прикладних рекомендацій щодо поліпшення обліково-аналітичного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю у науково-дослідницькій сфері (для оптимізації категорійно-понятійного апарату та дослідження перспектив вітчизняного імпорту та експорту в національній економічній системі), у теорії бухгалтерського обліку й економічного аналізу (для удосконалення методичних положень обліку та аналізу зовнішньоекономічної діяльності), у нормативно-правовій сфері (щодо доповнення положень та синхронізації Митного, Податкового та Господарського кодексів), так і в навчальному процесі (при підготовці навчальних матеріалів з курсів, «Фінансовий облік», «Економічний аналіз», «Облік і оподаткування в зарубіжних країнах», «Облік і оподаткування господарських процесів підприємства» тощо (довідка № 126-28/926 від 08.04.2024 р., видана Західноукраїнським національним університетом).

Основні теоретичні положення та практичні рекомендації впроваджено у практичну діяльність підприємств хімічної промисловості ТОВ «Трейдінг Україна» (довідка № 030323 від 03.03.2023 р.) та ПП «Хімсервіс» (довідка № 1101/23 від 11.01.2023 р.); а також в державні інституції, органи виконавчої влади: «Тернопільську митницю Державної митної служби України» (довідка № 7.25-08-1/7.25-17/14/6334 від 13.11.2023 р.) та «Управління стратегічного розвитку міста Тернопільської міської ради» (довідка № 71.1/2 від 04.07.2023 р.).

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Усі наукові результати, висновки та пропозиції, викладені у дисертації та винесені на захист, отримано автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті ідеї та положення, які є результатом особистої роботи здобувача.

Основні положення та результати дисертаційної роботи викладено у 8 наукових працях загальним обсягом 4,05 д. а., з яких: 4 праці, у котрих опубліковані основні наукові результати (обсягом 3,2 д. а.), з яких 1 стаття у виданні, що індексується в міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science (обсягом 0,2 д. а.); 4 публікації апробаційного характеру (обсягом 0,85 д. а.).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Люба О.І. Еволюція і суть зовнішньоекономічної діяльності як основи соціально-економічного розвитку держави. Вісник економіки. 2021. № 4. С. 87-101. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.04.087>. (1,1 д.а.).
2. Люба О.І. Митна вартість товару: проблемні аспекти та шляхи їх вирішення. Вісник економіки. 2022. № 2. С. 171-185. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.02.171>. (1 д.а.).
3. Задорожний З.-М., Люба О., Омецінська І., Шестерняк М. Інтегрована звітність в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємств. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2023. № 4(51). С. 91-102. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.4.51.2023.4095>. (Індексується в наукометричній базі Scopus та Web of Science). (0,8 д.а. / 0,2 д.а.; особистий внесок: розроблено концепцію та сформовано макети інтегрованої звітності у контексті інформування стейкхолдерів щодо зовнішньоекономічної діяльності).
4. Люба О.І. Комплексний аналіз імпоротної діяльності підприємств хімічної промисловості. Вісник економіки. 2023. № 4. С. 216-231. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.04.216>. (0,9 д.а.).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Люба О.І. Зовнішньоекономічна діяльність як окрема дефініція. Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті Європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації: матеріали ІХ міжнародної науково-практичної конференції. Львівський торговельно-економічний університет. (Львів, 14-15 травня 2021 р.). Львів: ЛТЕУ, 2021. С. 209-211. (0,2 д.а.).
6. Люба О.І. Митна вартість: поняття, проблемні аспекти та шляхи їх усунення. Трансформація бухгалтерського обліку, аналізу та контролю в умовах соціально-економічних викликів: матеріали Міжнародного круглого столу. Західноукраїнський національний університет. (Тернопіль, 28 травня 2021 р.). Тернопіль: ЗУНУ. 2021. С. 93-96. (0,2 д.а.).
7. Люба О.І. Особливості визначення країни походження товару та її вплив на розвиток зовнішньо-торгівельних відносин. Економічний і соціальний

розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (Тернопіль, 19 травня 2023 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2023. С. 81-84. (0,25 д.а.).

8. Люба О.І. Курсові різниці: особливості відображення в обліку. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування та фінансів в умовах євроінтеграції: матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції. (Миколаїв, 22 травня 2023 р.). Миколаїв: Миколаївський національний аграрний університет. 2023. С. 79-81. (0,2 д.а.).

Текст дисертаційної роботи пройшов перевірку на наявність текстових запозичень *антиплагіатної системи Unicheck Similarity Report*. За результатами перевірки, виявлено відсутність текстових запозичень без належного посилання на джерело та встановлено, що дисертаційна робота *Люби Оксани Ігорівни* на тему **«Обліково-аналітичне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства»** відповідає принципам академічної доброчесності.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати дослідження доповідались, обговорювались й отримали позитивну оцінку на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях: IX Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті Європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації» (м. Львів, 14-15 травня 2021 р.); Міжнародний круглий стіл «Трансформація бухгалтерського обліку, аналізу та контролю в умовах соціально-економічних викликів» (м. Тернопіль, 28 травня 2021 р.); XX Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації» (м. Тернопіль, 19 травня 2023 р.); Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція «Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування та фінансів в умовах євроінтеграції» (м. Миколаїв 22 травня 2023 року).

Оцінка мови та стилю дисертації. Зміст дисертації відповідає визначеним завданням дослідження, розкриває тему роботи і свідчить про її цілісність і завершеність. Дисертація написана діловою українською мовою, у ній простежується авторський стиль, матеріал викладено грамотно з використанням наукової фахової термінології.

Відповідність дисертації нормативно встановленим вимогам та можливість подання до захисту.

Враховуючи актуальність теми дисертації, обґрунтованість отриманих результатів, наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертаційної роботи, повноту викладення матеріалів дисертації в наукових публікаціях, а також відповідність дисертації вимогам відповідно до порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 із

затвердженням «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» фаховий семінар рекомендує дисертаційну роботу Люби Оксани Ігорівни на тему «Обліково-аналітичне забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування», прийняти до захисту в разову спеціалізовану вчену раду.

У результаті розгляду дисертації Люби Оксани Ігорівни та повноти публікації основних результатів дослідження

Ухвалили:

Пропонувати Вченій раді затвердити такий склад разової спеціалізованої вченої ради:

Головою разової спеціалізованої вченої ради призначити:

д.е.н., професора Зварича Романа Євгенович, завідувача кафедри міжнародних економічних відносин Західноукраїнського національного університету

Рецензенти:

д.е.н., професора Муравського Володимира Васильовича, професора кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету

к.е.н., доцента Починок Наталію Володимирівну, доцента кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету

Опоненти:

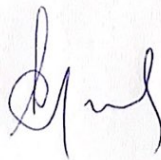
д.е.н., професора Жиглей Ірину Вікторівну, професора кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку Державного університету «Житомирська політехніка»

д.е.н., професора Антонюк Олену Ростиславівну, професора кафедри обліку і аудиту Національного університету водного господарства та природокористування.

Рекомендувати новоствореній разовій спеціалізованій вченій раді прийняти дисертаційну роботу до захисту.

Головуючий на засіданні:

Д. е. н., професор,
професор кафедри
обліку і оподаткування
Західноукраїнського
національного університету

Ярослав КРУПКА